

Foto Mario Bergqvist

Foto Felix Brode

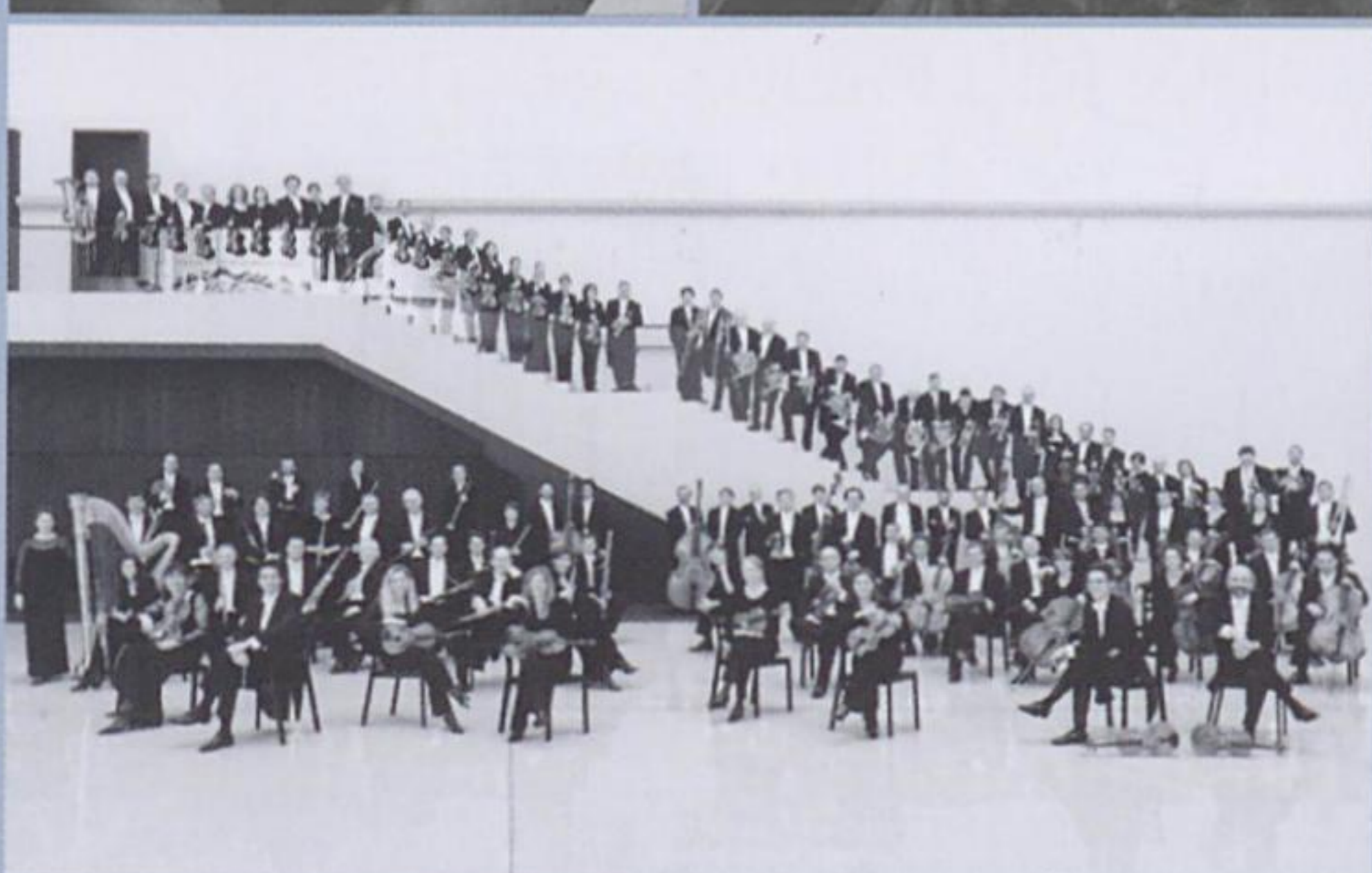

Foto Mario Bergqvist

Z | S | 2. zlati

GLASBENI ODMEV
FIRENC NA ELBI

Dresdenska filharmonija

Dirigent: **Michael Sanderling**
Solistka: **Julia Fischer**, violina

Gallusova dvorana
Torek, 29. novembra 2016,
ob 20. uri

© cankarjev dom
WWW.CD-CC.SI

Dresdenska filharmonija

Dirigent: **Michael Sanderling**

Solistka: **Julia Fischer**, *violina*

Program:

Aram Hačaturjan

Koncert za violino in orkester v d-molu

Allegro con fermezza

Andante sostenuto

Allegro vivace

Dmitrij Šostakovič

Simfonija št. 5 v d-molu, op. 47

Moderato–Allegro non troppo

Allegretto

Largo

Allegro non troppo

 DRESDNER
PHILHARMONIE

Z | S

zlati
abonma

srebrni
2016 17

Armenec **Aram Hačaturjan** (1903–78) je med drugim tudi avtor po enega koncerta za violino in orkester, violončelo in orkester ter klavir in orkester. Koncert za violino in orkester je iz leta 1940 – skladatelj ga je posvetil prvemu izmed sovjetskih violinistov, Davidu Ojstrahu. Čeprav je Hačaturjan napisal koncert v celoti, je veliki violinist napisal zase drugo kadenco, ki se precej razlikuje od skladateljeve. Že ob prvi izvedbi 16. septembra 1940 je bil koncert dobro sprejet in je do danes ohranil svojo veljavo kot eno najpomembnejših del te vrste 20. stoletja.

Allegro con fermezza (trdnost, stanovitnost): Koncert se začne s kratkim orkestrskim uvodom, nakar se s prvo temo oglasi solo violina, ki nadaljuje igro z lirično drugo temo. Sledita kratka kadenca in pasaža, ki dajeta solistu priložnost, da se izkaže kot virtuoz. Druga, daljša kadenca se začne z mirnim dialogom solo violine in klarineta, ki se proti koncu razživi. Ponovitev glavne teme nas pripelje do kratke kode, ki še enkrat prinese uvodno temo stavka.

Andante sostenuto: Po uvodu, v katerem imata glavno besedo fagot in klarinet, se z glavno temo stavka oglasi solist. Menja se razpoloženje s poudarkom na solistovi igri. Solist ob sodelovanju klarineta ponovi glavno temo, to pot oktavo nižje. Silovit izbruh orkestra nas privede do sklepnega dela stavka.

Allegro vivace: Živahni zvoki fanfar nas pripravijo na nastop solista z osrednjo temo finala, ki temelji na drugi temi prvega stavka. Ta stavek ima obliko rondoja – očitni so vplivi armenske ljudske glasbe.

S svojo drugo opero, *Lady Macbeth mzenskega okraja*, prvič izvedeno leta 1934 v Leningradu, je enaintridesetletni **Dmitrij Šostakovič** (1906–75) nadvse uspel – uprizarjali so jo povsod po Sovjetski zvezi in nič manj v tujini. V letih 1936 in 1938, torej v času posebej hudega državnega terorja, je eno od predstav s skupino najvišjih državnih funkcionarjev obiskal sam Stalin. Opera pa visokim gostom ni bila všeč in gledališče so zapustili še pred koncem predstave. Že dan ali dva zatem je v časniku *Pravda* izšel nepodpisan članek z naslovom *Zmeda* namesto glasbe, v katerem je neznani avtor Šostakovičevo opero popolnoma raztrgal. Z repertoarjev so začela izginjati Šostakovičeva dela, grozil mu je popoln eksistenčni polom.

Da bi se vsaj nekoliko rehabilitiral, se je Šostakovič lotil dela pri novi simfoniji, peti po vrsti, ki bi ji ne bilo mogoče očitati zahodnjaštva, kar je bil glavni očitek operi *Lady Macbeth*. Da bi ne bilo nobenih dvomov o skladateljevih namerah, je ta še v partituro zapisal: »Ustvarjalni odgovor sovjetskega skladatelja na upravičeno kritiko.«

Delo pri novi simfoniji je začel aprila leta 1937 in ga končal novembra tega leta. Sindikat leningrajskih skladateljev pa je sklenil, da mora skladatelj, preden jo predstavi širši javnosti, simfonijo najprej predstaviti njim, da bi lahko presodili, ali je primerna za javno predstavitev. Čeprav je bilo navzoče samo

vabljeno občinstvo, je bil uspeh velikanski. Odnosi med državo in Šostakovičem so se spet otoplili.

V skladateljevem življenjepisu, ki ga je po njegovi smrti izdal Solomon Volkov, pa so navedene te skladateljeve misli: »Po mojem prepričanju mora biti vsakomur jasno, kaj se v Peti dogaja. Veseljačenje je izsiljeno. Z gorjačami nas udarjajo in ukazujejo: Slavite, slavite! Morate biti precej zabiti, če tega ne slišite.«

Vsekakor je skladateljeva pripoved v tem obsežnem delu nadvse dramatična, neštete teme so izpovedno močne, čutiti pa je tudi, da se je skušal ogniti vsem očitkom, kako je kot skladatelj zahodnjaški megaloman in formalist. Čeprav naj bi delo nastalo po diktatu socialističnega realizma, Šostakovičevo Peto simfonijo tudi na Zahodu pogosto izvajajo.

Peter Bedjanič

Dresdner Philharmonie

Michael Sanderling, *glavni dirigent*

Bertrand de Billy, *prvi gostujoči dirigent*

Kurt Masur, *častni dirigent*

Dresdenska filharmonija je orkester saške deželne prestolnice. Od leta 2011 je njen glavni dirigent Michael Sanderling, naslednik umetniških osebnosti, kot so Kurt Masur, Marek Janowski in Rafael Frühbeck de Burgos. Dresdenska filharmonija vznikla iz tradicije mestnih glasbenikov; viri jih prvič omenjajo v 15. stoletju, najpozneje v zgodnjem 19. pa jih navajajo že kot orkestrski sestav. Od leta 1870, ko je Dresden dobil svojo prvo veliko koncertno dvorano, so postali simfonični koncerti sestava že stalnica mestnega koncertnega življenja. Danes je Dresdenska filharmonija orkester z rednimi projekti koncertnih izvedb opernih del in oratorijev. Njeno domovanje je Kulturna palača v osrčju starega mesta, spominsko zaščitena stavba, leta 2017 pa načrtujejo selitev v novo, sodobno koncertno dvorano. Do takrat koncerti orkestra potekajo predvsem v Albertinum in gledališču.

Delovanje Dresdenske filharmonije zaobjema široko glasbeno in slogovno delovanje. Na eni strani je orkester v romantičnem repertoarju udejanjil samosvoj, »nemški« zvok, po drugi strani je sestav izdelal tonsko in slogovno prožnost za izvajanje glasbe baroka in dunajske klasike kot tudi sodobnih del. V preteklosti so ob orkestrovem dirigentskem pultu stali številni dirigenti in komponisti, od Brahmsa, Čajkovskega, Dvořáka in Richarda Straussa, prek Ericha Kleiberja in Knappertsbuscha, Previna in Marrinerja, vse do Andrisa Nelsonsa in Kristjana Järvija. Vse do danes so v sporedih orkestra zelo pomembne krstne izvedbe.

Skupaj z deškim zborom Dresdner Kreuzchor Dresdenska filharmonija ob božiču in veliki noči oblikuje izvedbe Bachovih del v tamkajšnji Križevniški cerkvi. Ob izvedbah velikih vokalno-instrumentalnih orkestrrov je odličen partner

Filharmonični zbor. Bogato tradicijo predstavljata tudi komorna glasba in komorna simfonika v izključni izvedbi članov filharmonije.

Dresdenska filharmonija nima le zajetnega abonentskega občinstva, s sporedi družinskih koncertov in večerov filmske glasbe zajema tudi širše skupine poslušalcev vseh starosti in pridobiva nove poslušalce za simfonično glasbo. Gostovanja po vsem svetu odsevajo velik ugled, ki ga Dresdenska filharmonija uživa na področju klasične glasbe, prav tako je zajetna od leta 1937 rastoča diskografija Filharmonije. V tem obdobju nastaja pod taktirko Michaela Sanderlinga nov cikel posnetkov za založbo Sony Classical, ki prinaša izbor simfonij Dmitrija Šostakoviča v dialogu s simfonijami Ludwiga van Beethovna.

Michael Sanderling, od sezone 2011/12 glavni dirigent Dresdenske filharmonije, slovi po neprekosljivih glasbenih in tehničnih merilih, globoko intenzivnih vajah ter koncertih nepozabne silovitosti. Uspeh nedavnih gostovanj po Južni Ameriki, Aziji, Veliki Britaniji in ZDA ter takojšnja povabila na vnovične nastope dokazujejo, da je Sanderling v svojem kratkem mandatu iz orkestra izvabil največje zmogljivosti in muzikalnost.

V sezoni 2016/17 bo Michael Sanderling orkester popeljal na tako prestižna koncertna prizorišča, kot so Šanghaj, Peking, Seul, Tokio, Osaka, London, Dunaj, München in Köln. Poseben programski poudarek bo v Dresdnu namenil celotnemu ciklu simfonij Beethovna in Šostakoviča. Osupljive medsebojne navezave med skladbami, ki so vzniknile na prvem posnetku niza pri založbi Sony Classical, dokazujejo, kako odlično je ujemanje dveh velikih simfonikov, sopostavljenih na enem albumu, kar zaznamuje novo poglavje v diskografiji Dresdenske filharmonije.

Vrhunec sezone bo zagotovo selitev Dresdenske filharmonije v začetku leta 2017 v prenovljeno koncertno dvorano Kulturpalast. Na slavnostnem koncertu ob odprtju prizorišča bo pod vodstvom Michaela Sanderlinga orkester premierno izvedel skladbo, ki jo je naročil pri Krzysztofu Pendereckem, Julia Fischer bo nastopila kot solistka v violinskem koncertu Johanna Brahmsa, v finalu pa bo večer obogatila kulturna Oda radosti iz Beethovnov Devete simfonije.

Od leta 2017 bo Akademija Kurta Masurja – Orkestrska akademija Dresdenske filharmonije, ki je bila ustanovljena po zaslugi predanosti Michaela Sanderlinga ter tesne povezanosti Kurta Masurja z Dresdensko filharmonijo in njenim glavnim dirigentom – sprejemala mlade mednarodne glasbenike ter tako nadebudnim novim generacijam predajala prepoznavno kulturo orkestra z dolgo in pomembno zgodovino. Nova ustanova bo z impulzi novih akademskih glasbenikov tudi v prihodnje zagotavljala iskričnost in vrhunskost orkestra.

Michaela Sanderlinga je umetniška pot vodila od

solističnih recitalov in nastopov z orkestri do enega vodilnih dirigentov. Leta 1987 je bil Berlinčan imenovan za prvega violončelista Orkestra Gewandhaus iz Leipziga pod vodstvom Kurta Masurja. Med letoma 1994 in 2006 je enak položaj zasedal pri Simfoničnem orkestru Berlinskega radia. Kot solist je nastopil z Bostonskim simfoničnim orkestrom, Filharmoničnim orkestrom iz Los Angelesa in Orkestrom Pariza. Osem let je preživel kot član tria Ex Aequo.

Leta 2000 je debitiral kot dirigent s Komornim orkestrom iz Berlina ter med 2006 in 2010 opravljaj naloge glavnega dirigenta in umetniškega direktorja Komorne akademije iz Potsdama. Sanderling kot dirigent redno gostuje pri sestavih, kot so Orkester Gewandhaus iz Leipziga, Orkester Tonhalle iz Züricha, Münchenski filharmoniki, Orkester berlinske Koncertne hiše, Metropolitanski simfonični orkester iz Tokia, Simfonični orkester iz Toronta in vodilni nemški radijski simfonični orkestri. V sezoni 2016/17 bo kot dirigent prvič nastopil z Dunajskimi simfoniki in Češkimi filharmoniki.

Na opernem odru je vodil številne uspešne produkcije, kot so Propad hiše Usher Philipa Glassa v Potsdamu ter Vojna in mir Prokofjeva v kölnski Operni hiši. Njegova diskografija violončelista in dirigenta vsebuje pomembna dela Dvořáka, Schumanna, Šostakoviča, Prokofjeva in Čajkovskega. Predano se posveča delu z mladimi glasbeniki kot profesor na Akademiji za glasbo in uprizarjajoče umetnosti v Frankfurtu na Majni, redno tudi sodeluje z Nemškim nacionalnim mladinskim orkestrom (BJO), izraelsko-nemškim Mladinskim orkestrom Jeruzalem Weimar, Mlado nemško filharmonijo in Orkestrom festivala v Schleswig-Holsteinu.

Nemška violinistka **Julia Fischer** si je z izjemnim glasbenim darom prislužila svetovno slavo. S svojim »čistim in izbranim tonom, z dozdevno neomejenim razponom odtenkov« (The Chicago Tribune) ter redko »tehnično briljanco« (The Guardian) je ena najbolj iskanih solistk danes.

V sezoni 2016/17 je Julia Fischer rezidenčna umetnica festivalov Lugano Musica in München Musik v domačem kraju. Poleg orkestrskih koncertov rezidenčno gostovanje zaobjema komorne recitale s klavirjem, pri katerih bo mdr. sodelovala z dolgoletnim glasbenim partnerjem Danielom Müller-Schottom. Med münchensko sezono bo nastopila v težko pričakovanem koncertu z nekdanjo mentorico Ano Čumačenko, ki le redko javno nastopa. V tej sezoni bo Julia Fischer na evropskih gostovanjih, jesenskem z Dresdensko filharmonijo in spomladanskem s Filharmoniki BBC (Mena), predstavila predvojni mojstrovini – violinski koncert Arama Hačaturjana jeseni in Benjamina Brittna spomladi.

Sezona bo v znamenju literature 20. stoletja izpostavila Bartókov Koncert za violino in orkester št. 2 z Orkestrom Tonhalle iz Züricha (Dutoit) in Šostakovičev Koncert za violino in orkester s Filharmoničnim orkestrom iz Sankt Peterburga (Temirkanov). Julia Fischer bo sezono berlinske Koncertne hiše odprla s Henzejevim violinskim koncertom *Il Vitalino raddoppiato* iz leta 1977. Delo bo pozneje v sezoni poustvarila tudi s Clevelandskim orkestrom (Franz Welser-Möst), po vnovičnem nastopu z Dresdensko filharmonijo ob slavnostnem odprtju prenovljene dresdenske dvorane Kulturpalast. Jeseni se bo odpravila na gostovanje po Aziji s pianistom Martinom Helmchnom, sedem recitalov bosta predstavila na Japonskem, v Koreji, na Kitajskem in v Tajvanu. Novo leto bo praznovala s solističnimi recitali vseh šestih violinskih sonat Eugèna Ysaÿa v londonski dvorani Wigmore, v Palači lepih umetnosti v Bruslju in v berlinski Koncertni hiši. Julia Fischer bo vnovič nastopila v dvorani dunajskega Koncertnega združenja v počastitev dveh dolgoletnih partnerstev – v recitalu z Milano Chernyavsko in na koncertu z Akademijo St. Martin in the Fields. Sezono bo sklenila z nastopom v Rimu z Orkestrom Accademia Nazionale di Santa Cecilia (Temirkanov).

Med vrhunci minulih sezon omenimo nastope z Bavarskim državnim orkestrom (Kirill Petrenko), Simfoničnim orkestrom iz Chicaga (Muti) in Dunajskim filharmoničnim orkestrom (Salonen). Med nedavnimi posnetki so Brahmsov violinski koncert s Clevelandskim orkestrom in Franzom Welser-Möstom, violinska koncerta Brucha in Dvořáka z Orkestrom Tonhalle iz Züricha in Davidom Zinmanom ter Sarasatejeva dela za violino in klavir s pogosto komorno partnerico Milano Chernyavsko pri založbi Decca. Posnetki pri založbah Decca in PentaTone so ji med drugim prinesli prestižno nemško nagrado ECHO, diapason d'or, CHOC, ki jo podeljuje Le Monde de la Musique in nagrado publikacije BBC Music Magazine. Julia Fischer je inštrumentalistka ECHO in umetnica revije Gramophone leta 2007 ter inštrumentalistka MIDEM Classical leta 2009. Rojena je bila v Münchnu in se violino začela učiti pri treh letih, kmalu zatem pa je začela obiskovati tudi učne ure klavirja. Na münchenski Akademiji za glasbo je študirala pri Ani Čumačenko, jeseni 2011 pa je nasledila mentoričin položaj na akademiji. Na svoji umetniški poti se še vedno posveča študiju klavirja. 1. januarja 2008 je kot pianistka debitirala v frankfurtski Stari operi z Griegovim klavirskim koncertom z Mlado nemško filharmonijo in dirigentom Matthiasom Pintscherjem. V istem večeru je izvedla tudi Violinski koncert št. 3 Saint-Saënsa. DVD-posnetek (Unitel Classica) tega koncerta je založba Decca izdala septembra 2010.

Napovedujemo:

ČE, 1., in PE, 2. decembra 2016, ob 19.30

Oranžni I in II ter za izven

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Dirigent: Ralf Weikert

Solist: Dan Zhu, violina

Program: I. Florjanc (novo delo), A. Berg,
P. I. Čajkovski

Gallusova dvorana, 10, 16, 20'50, 26, 8 EUR*

TO, 6. decembra, ob 19.30

Balet in orkester SNG Maribor

JEVGENIJ ONJEGIN, balet

Koreografija: Valentina Turcu

Glasba: P. I. Čajkovski, S. Rahmaninov

V dramaturški prenovi Valentine Turcu bo zgodba romantičnega izhodišča na novo zaživela v vsej čutnosti, sijaju in zanosu neoklasične baletne estetike.

Gallusova dvorana, 14, 18, 20, 23, 12 €*

ČE, 8. decembra, ob 19.30

Kromatika in za izven – Strauss in Čajkovski

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

Dirigent: Rossen Milanov

Solist: Mihajlo Bulajić, rog

Program: R. Strauss, P. I. Čajkovski

Gallusova dvorana, 8, 11, 15, 19, 6 EUR*

NE, 18. decembra, ob 18. uri

BOŽIČNI UROŠ PERIĆ z ORKESTROM

Uroš Perić, glas

Big Band in Simfonični orkester RTV Slovenija

Dirigent: Lojze Krajncan

The Pearlettes, spremljevalna vokalna skupina

Mladinski pevski zbor RTV Slovenija

Gallusova dvorana, 16, 21, 25, 29, 13 EUR*

Generalni pokrovitelj Zlatega abonmaja

 cankarjev dom

Prešernova cesta 10, 1000 Ljubljana

Izdal: Cankarjev dom, kulturni in kongresni center

Zanj: Uršula Cetinski, generalna direktorica

Program javne službe Cankarjevega doma

sofinancira Ministrstvo za kulturo.